

Nederlands onderzoek in buitenlandse tijdschriften

(Deze rubriek is samengesteld uit artikelen van tijdschriften die vermeld staan in *Current Contents Life Sciences* en die geschreven zijn door uitsluitend Nederlandse auteurs uit Nederlandse ziekenhuizen en onderzoeksinstituten.)

Het nut van screenen op prostaatkanker

Rietbergen et al. hebben onderzocht of screening op prostaatkanker zinvol is. In een periode van bijna 4 jaar verrichtten zij bij 9776 mannen (uit een groep van ruim 20.000 deelnemers, tussen de 55 en 76 jaar oud) een screening op prostaatacarinoom door middel van rectaal toucher, transrectale echografie en meting van de concentratie van het prostaatspecifiek antigeen in het bloed. Bij de 2262 mannen bij wie één of meer van deze uitkomsten afwijkend waren, werd een biopsie van de prostaat verricht. Uiteindelijk werd op deze wijze bij 474 deelnemers prostaatacarinoom vastgesteld. Bij 8 patiënten werden metastasen op afstand gevonden, maar bij 78% van de patiënten was de ziekte beperkt gebleven tot de prostaat. In vergelijking met mannen bij wie het prostaatacarinoom niet bij screeningsonderzoek ontdekt wordt, heeft de screeningsgroep dus een minder uitgebreid carcinoom. Men hoopt over enkele jaren een uitspraak te kunnen doen over de vraag of screening op prostaatkanker ook leidt tot een daling van de sterfte.

[Rietbergen JBW, Hoedemaeker RF, Kruger AEB, Kirkels WJ, Schröder FH. The changing pattern of prostate cancer at the time of diagnosis: characteristics of screen detected prostate cancer in a population based screening study. *J Urol* 1999;161:1192-8.]

Of mice and men

Het is bekend dat mensen geen ratten zijn, maar Lutgens et al. hebben nu wel aangetoond dat de veranderingen in de structuur en functie van het hart van de muis na afbinden van de linker A. coronaria dezelfde zijn als die welke tevoren bij ratten waren aangetoond. Deze waarneming maakt de muis nog interessanter als proefdier, aangezien genotypische modificaties bij de muis gemakkelijker zijn te verwezenlijken dan bij de rat.

[Lutgens E, Daemen MJAP, Muinck ED de, Debets J, Leenders P, Smits JFM. Chronic myocardial infarction in the mouse: cardiac structural and functional changes. *Cardiovasc Res* 1999;41:586-93.]

Antinucleaire antistoffen en de kans op reumatische ziekten

Bij 65 patiënten bij wie in het bloed antinucleaire antistoffen waren aangetoond bij hun eerste bezoek aan een polikliniek Reumatologie onderzochten Dijkstra et al. hoevelen van hen in de loop van de tijd een reumatische ziekte of systemische lupus erythematosus zouden krijgen. Na een gemiddelde controleduur van 9,3 jaar was bij 38 van hen (58%) een specifieke reumatische ziekte vastgesteld en bij 5 patiënten een niet-reumatische aandoening, terwijl men bij de overige 22 patiënten geen zekere diagnose had kunnen stellen. Meer dan de helft van de patiënten met antinucleaire antistoffen in het bloed kreeg in de loop van de tijd een reumatische ziekte.

[Dijkstra S, Nieuwenhuys EJ, Swaak AJG. The prognosis and outcome of patients referred to an outpatient clinic for rheumatic diseases characterized by the presence of antinuclear antibodies (ANA). *Scand J Rheumatol* 1999;28:33-7.]

Verlenging van de QT-tijd door fexofenadine

In het verleden zijn als bijwerking van terfenadine (een antihistaminicum) hartritme stoornissen beschreven. Deze worden waarschijnlijk veroorzaakt doordat het middel de QT-tijd op het elektrokardiogram kan verlengen. Van fexofenadine, de farmacologisch actieve metabooliet van terfenadine, was deze bijwerking niet bekend, zodat dit antihistaminicum de voor-

keur kreeg bij de behandeling van allergische rinitis en urticaria. Pinto et al. beschrijven nu echter een patiënt die tijdens gebruik van fexofenadine een collaps kreeg met een sterk verlengd QT-interval op het ECG. Na staken van het antihistaminicum werd de QT-tijd korter (hoewel deze nog steeds te lang bleef). Toen echter 6 dagen later het fexofenadinegebruik werd hervat, werd ook de QT-tijd weer langer en ontstond ventrikelfibrilleren. Patiënt werd met succes gedefibrilleerd. Bij verder uitgebreid cardiologisch onderzoek (inclusief coronariaangiografie, MRI en hartbiopsie) werd alleen een ventrikelpertrofie aangetoond. Fexofenadine kan dus wel degelijk een verlenging van de QT-tijd en ventriculaire aritmieën veroorzaken bij patiënten die daar gevoelig voor zijn (bijvoorbeeld omdat zij spontaan al een verlengde QT-tijd hebben).

[Pinto YM, Gelder IC van, Heeringa M, Crijs HJGM. QT lengthening and life-threatening arrhythmias associated with fexofenadine. *Lancet* 1999;353:980.]

Een prognostische score voor het parotiscarcinoom

Op basis van de retrospectief verzamelde gegevens van 151 patiënten met een parotiscarcinoom hebben Vander Poorten et al. een score ontwikkeld waarmee, hopen zij, het in de toekomst mogelijk zal worden om bij een individuele patiënt met een dergelijke tumor een uitspraak te doen over de prognose. De score werd gevormd door leeftijd van de patiënt, de T- en N-classificatie en het al dan niet aanwezig zijn van lokale pijn, doorgroei in de huid, disfunctioneren van de N. facialis, perineurale groei of positieve resectieranden, waarbij elke factor vermenigvuldigd werd met een weegcoëfficiënt (al naar gelang het relatieve risico op een tumorrecidief). Met deze berekening bleek het mogelijk de patiëntenpopulatie in 4 groepen te verdelen met een recidievrij percentage van 95 in de groep met de laagste score en van 42 in de groep met de hoogste score. Voorzover dat mogelijk is, op grond van deze retrospectief verzamelde gegevens, zou met deze score de behandelend arts redelijk betrouwbaar de patiënten met deze ziekte kunnen informeren over hun prognose. Er kan echter geen enkele uitspraak mee worden gedaan over de beste behandelingsmethode.

[Poorten VLM Vander, Balm AJM, Hilgers FJM, Tan IB, Loftus-Coll BM, Keus RB, et al. The development of a prognostic score for patients with parotid carcinoma. *Cancer* 1999;85:2057-67.]

Tyrosine voor militairen

Tijdens een intensieve gevechtstraining werd door Deijen et al. 5 maal daags aan 10 militairen een eiwitrijke drank (met 2 g tyrosine) uitgereikt en aan 11 militairen een koolhydraatrijke drank die evenveel calorieën bevatte. Na afloop van de 6 dagen durende oefening bleek dat de groep die extra tyrosine had gekregen een lagere systolische bloeddruk had dan de controlegroep en beter scoorde bij geheugentests. Onder omstandigheden waarin de mens lichamelijk en geestelijk op de proef wordt gesteld lijkt extra toediening van tyrosine de nadelige effecten van stress en vermoeidheid op de cognitieve functies te kunnen verminderen.

[Deijen JB, Wientjes CJE, Vullings HFM, Cloin PA, Langefeld JJ. Tyrosine improves cognitive performance and reduces blood pressure in cadets after one week of a combat training course. *Brain Res Bull* 1999;48:203-9.]

W.HART